

УДК 330.322.2

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Крючко Л.С., Шимків В.П.

Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет

Стаття присвячена дослідженню сутності інвестиційного потенціалу сільськогосподарських підприємств. Проаналізовано економічні показники сільськогосподарських підприємств Дніпропетровської області. Визначені сильні і слабкі сторони їх інвестиційного потенціалу.

Ключові слова: інвестиційний потенціал, інвестиційний процес, сільськогосподарська продукція, валова продукція, фінансування, розширене відтворення, фермерські господарства, аграрний сектор.

Постановка проблеми. Необхідною умовою забезпечення ефективного розвитку вітчизняних аграрних підприємств є зміцнення їх інвестиційного потенціалу, що сприятиме технічному і технологічному переозброєнню галузі, виробництву якісної й конкурентоспроможної сільськогосподарської продукції, підвищенню ефективності управління інвестиціями в аграрній сфері і, як кінцевий результат, забезпечення продовольчої безпеки країни [1].

Таким чином, формування інвестиційного потенціалу аграрних підприємств є нагальною науковою проблемою, вирішення якої забезпечить збалансований розвиток сільського господарства країни.

Дослідження, осмислення, методичне обґрунтування і визначення сутності інвестиційного потенціалу сільськогосподарських підприємств потребує теоретико-методичного вирішення низки принципових питань, спрямованих передусім на створення моделі підвищення ефективності формування та використання інвестиційного потенціалу підприємств галузі.

Важливим елементом здійснення структурних зрушень вітчизняної економіки, розвитку інноваційного сектору виступають інвестиції. Інтенсивний розвиток інвестиційних процесів сільськогосподарських підприємств забезпечить ринкову трансформацію економіки, сприятиме її входженню у світове співтовариство [1].

Розвиток та динаміка інвестиційних процесів у сільському господарстві формують стратегічну основу сталого економічного зростання економіки регіонів, країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Узагальненню проблем розвитку інвестиційної діяльності присвячені праці багатьох учених. У статті Т.В. Голобородько узагальнено основні напрями державного регулювання аграрного сектору економіки: визначено та згруповано основні методи регулювання інвестиційних процесів у Китаї; розглянуто джерела інвестицій у сільськогосподарському виробництві цієї країни [3]. Зарубіжний досвід свідчить, що у високо розвинутих країнах пропонується широкий вибір джерел кредитування залежно від кредитоспроможності позичальника сільськогосподарського підприємства [4]. Основними кредиторами аграрного сектору виступають кооперативні банки, кредитні кооперативи та спілки, державні іпотечні банки та інші фінансово-кредитні установи [7].

Також вагомий внесок у дослідження проблем сутності та формування інвестиційного потенці-

алу аграрного сектору економіки зробили відомі українські вчені: І.П. Андрушків, О.В. Колянко, І.І. Вініченко, В.М. Гриньова, В.В. Ковальов, В.С. Кравців, М.І. Крупка, Н.П. Резнік, Н.Д. Свірідова, А.І. Сухоруков, Н.О. Шевченко, а також В.П. Галушко, О.Д. Гудзинський, В.М. Геєць, О.І. Дацій, О.Ю. Єрмаков, М.І. Кісіль, С.М. Кваша, Н.М. Сіренко, та ін.

Постановка завдання. На основі викладеного можна сформулювати завдання дослідження, яке полягає у дослідженні сутності інвестиційного потенціалу сільськогосподарських підприємств, визначенні сильних і слабких сторін інвестиційного потенціалу сільськогосподарських підприємств Дніпропетровської області за допомогою SWOT-аналізу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сутність інвестиційної діяльності аграрних формувань полягає в пошуку джерел інвестування, організації цілеспрямованого руху потоків інвестиційних ресурсів (передусім фінансових) та управління ними з метою отримання економічних вигід.

До особливостей інвестування сільськогосподарських підприємств відносяться:

1. Інвестування соціальної сфери села та інфраструктури.
2. Довгий період технологічного циклу виробництва.
3. Високий ризик неповернення коштів або ж запланованих прибутків.
4. Нестійкий фінансовий стан та низька платоспроможність.
5. Високий рівень залежності від погодних та кліматичних особливостей регіону.
6. Низький рівень впровадження сучасних наукових розробок.
7. Низький рівень енергоозброєності.
8. Висока собівартість виробленої продукції.
9. Низька конкурентоспроможність.

Інвестиційний потенціал визначає можливість підприємства вкладати кошти (капітал) в матеріально-речовинні й особисті фактори виробництва для забезпечення умов нормального відтворення і (чи) одержання очікуваного прибутку. Він є вирішальним фактором економічного зростання, розширення потенційних можливостей підприємства. Інвестиційний потенціал має бути достатнім для повного розширеного відтворення виробництва і подальшого збільшення інвестиційного капіталу підприємства [2]. Фактори, що впливають на інвестиційний потенціал підприємства наведені на рисунку 1.

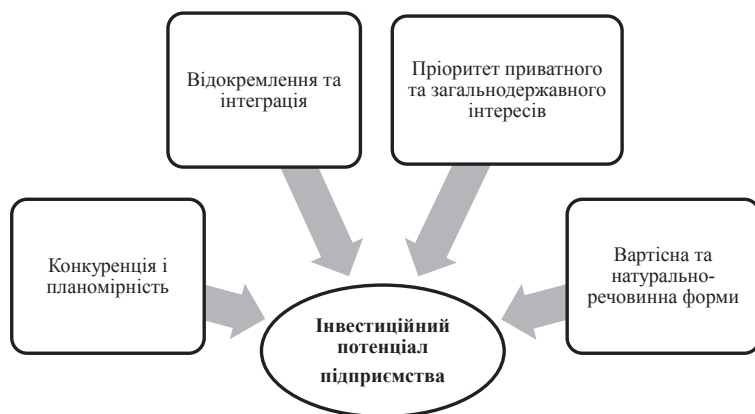

Рис. 1. Фактори, що впливають на інвестиційний потенціал підприємства

Головна функція інвестицій полягає у розширеному відтворенні виробництва, адже саме інвестиції є рушієм економічного зростання. Можна стверджувати, що інвестиції є необхідною умовою поступового розвитку всього суспільства і, в першу чергу, через ті види діяльності, які в окремі періоди є досить привабливими [4].

Наявність природних ресурсів та їх диверсифікація є одними із вирішальних факторів, що роблять ту чи іншу область інвестиційно привабливою. Відповідні кліматичні умови області, земельні та водні ресурси сприяють ефективному розвитку сільського господарства, розвитку інвестиційних процесів.

Так, у 2016 році у Дніпропетровській області вироблено сільськогосподарської продукції на 15,17 млрд. грн., що забезпечило п'яте місце у рейтингу по загальному обсязі виробництва сільськогосподарської продукції в Україні. Частка Дніпропетровського регіону у рейтингу виробленої сільськогосподарської продукції за 2016 рік становить 6,0%. У п'ятірку також ввійшли такі області як: Вінницька, Полтавська, Харківська та Київська.

У Дніпропетровському регіоні частка рослинництва (70,6%) переважає над часткою тваринництва (29,4%) в загальному обсязі виробленої продукції за 2016 рік. Продукція рослинництва в області користується попитом та має експортний потенціал. Основними культурами є зернові, цукровий буряк, соняшник, овочі. За обсягом виробництва насіння соняшнику область займає перше місце по Україні. Середні ціни продажу аграрної продукції сільськогосподарськими підприємствами за всіма напрямками реалізації за січень 2017 р. порівняно з січнем 2016 р. зросли на 9,1%, у т.ч. на продукцію рослинництва – на 10,5%, на продукцію тваринництва – на 6,4% [2].

За організаційно-правовими формами сільськогосподарські підприємства функціонують у формі господарських товариств, приватних підприємств, виробничих кооперативів, фермерських господарств, державних підприємств та підприємств інших форм господарювання. У Дніпропетровській області найбільшою є кількість приватних підприємств.

Індекс сільськогосподарської продукції у січні 2017 р. порівняно з відповідним періодом 2016 р. склав 96,5%, у т.ч. у сільськогосподарських підприємствах – 97%, у господарствах населення – 94,8% [2].

Капітальні інвестиції – це витрати на капітальне будівництво, придбання (виготовлення власними силами) основних засобів, придбання чи виготовлення інших необоротних матеріальних активів, придбання чи виготовлення нематеріальних активів, а також формування основного стада, які здійснюються в даному періоді з метою отримати економічні вигоди в майбутньому.

Структура капітальних інвестицій за джерелами фінансування на розвиток сільськогосподарських підприємств Дніпропетровської області за 2016 рік наведена у таблиці 1.

Таблиця 1
Структура капітальних інвестицій за джерелами фінансування на розвиток сільськогосподарських підприємств Дніпропетровської області за 2016 рік, млрд. грн.

	Освоєно капітальних інвестицій	
	млрд. грн.	У % до загального обсягу
Всього, у т.ч.	30, 81	100,00
за рахунок коштів державного бюджету	0,25	0,80
Коштів місцевих бюджетів	2,05	6,60
Власних коштів підприємств та організацій	27,20	88,2
Кредитів банків та інших позик	0,58	1,90
Коштів іноземних інвесторів	0,12	0,50
Інших джерел фінансування	0,61	2,00

Рис. 2. Структура інвестицій за джерелами фінансування на розвиток сільськогосподарських підприємств Дніпропетровської області за 2016 рік, %*

За наведеними даними, можемо зробити висновок, що у структурі капітальних інвестицій сільськогосподарських підприємств Дніпропетровської області найбільшу питому вагу серед

джерел фінансування мають власні кошти підприємств та організацій (88,2%). Найменшу питому вагу мають інвестиції іноземних інвесторів, що підтверджує необхідність підвищення інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств Дніпропетровського регіону.

Структура інвестицій за джерелами фінансування на розвиток сільськогосподарських підприємств Дніпропетровської області за 2016 рік наведена на рис. 2.

Для оцінки інвестиційного потенціалу аграрних підприємств Дніпропетровської області проведено SWOT-аналіз, що забезпечує визначення сильних і слабких сторін у підприємствах даної галузі. Також, виявлені можливості та основні загрози інвестиційного потенціалу сільськогосподарських підприємств Дніпропетровщини (табл. 2).

Традиційний метод SWOT-аналізу дозволяє провести детальне вивчення зовнішнього й внутрішнього середовища. Результатом раціонального SWOT-аналізу, спрямованого на формування узагальненого інформаційного потенціалу, повинні з'явитися ефективні рішення, що стосуються відповідної реакції (впливу) суб'єкта (слабкої, середньої й сильної) відповідно до сигналу (слабким, середньому або сильним) зовнішнього середовища [5].

На основі проведеного SWOT-аналізу встановлено, що інвестиційний потенціал сільськогосподарських підприємств Дніпропетровської області є недостатнім для здійснення ефективної інвестиційної діяльності, як важливої передумови підвищення ефективності виробництва конкурентоспроможної продукції.

З метою підвищення інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств необхідно створювати адекватну систему інститутів, орієнтованих на обслуговування безпосередніх товаровиробників.

Доведено, що на регіональному рівні доцільно створити обласну сільськогосподарську інвестиційну корпорацію та регіональний інформаційно-аналітичний і консалтинговий центр АПК,

основною метою яких буде реалізація комплексу заходів, які сприяють задоволенню потреб сільськогосподарських підприємств в інвестиційних ресурсах [4].

Для фінансово-кредитних організацій, які забезпечують інвестиційними ресурсами і надають відповідні послуги товаровиробникам галузі, доцільно запровадити спеціальний спрощений порядок реєстрації й одержання ліцензій, знизити резервні вимоги пропорційно розмірам інвестицій, надати державні гарантії повернення частини вкладених коштів.

Висновки з проведеного дослідження. З наведеного вище можна зробити наступні висновки:

1. Інвестиційний потенціал підприємства, що розглядається як можливість вкладення коштів у матеріально-речовинні й власні фактори виробництва для забезпечення умов нормального процесу відтворення на підприємстві, одержання очікуваного прибутку, містить, з одного боку, протиріччя сучасного економічного становлення і розвитку підприємства, а з іншого – змістовні характеристики сучасного інвестиційного процесу: сполучення ринкових, конкурентних і державних механізмів, вартісної і натурально-речовинної форм руху інвестицій, різноманітність джерел інвестування та інших факторів.

2. Сильними сторонами, які підвищують інвестиційний потенціал аграрного сектора Дніпропетровської області є: вигідне географічне розташування; вагомий природно-кліматичний потенціал; наявний науковий потенціал; наявний кадровий потенціал; висока забезпеченість земельними ресурсами; наявність високо родючих ґрунтів.

3. Основні загрози, що перешкоджають підвищенню інвестиційного потенціалу аграрних підприємств Дніпропетровської області є: залежність від посередницької ланки; слабкий розвиток ринкової інфраструктури внутрішніх продовольчих ринків; від'ємні фінансові результати роботи сільськогосподарських підприємств; зниження обсягу інвестицій, спрямованих на модернізацію

Таблиця 2

SWOT-аналіз інвестиційного потенціалу аграрних підприємств Дніпропетровської області

Сильні сторони	Слабкі сторони
<ul style="list-style-type: none"> • Вигідне географічне розташування; • Вагомий природно-кліматичний потенціал; • Наявний науковий потенціал; Наявний кадровий потенціал; • Висока забезпеченість земельними ресурсами; • Наявність високо родючих ґрунтів. 	<ul style="list-style-type: none"> • Низький рівень оплати праці; • Висока зношеність основних засобів, що використовуються у виробничому процесі; • Ресурсозатратність виробництва у зв'язку із зношеністю основних засобів; • Низький рівень використання інноваційних технологій; • Неefективна система кредитного забезпечення аграрних підприємств.
Можливості:	Загрози:
<ul style="list-style-type: none"> • Освоєння нових ринків збуту сільськогосподарської продукції; • Використання досвіду розвинених країн світу у сфері аграрного виробництва; • Розробка та освоєння інноваційних економічно вихідних технологій; • Використання наукового потенціалу для модернізації аграрних підприємств; • Розширення практики пільгового кредитування суб'єктів сільськогосподарської діяльності; • Залучення інвестицій; • Розширення кредитування виробників сільськогосподарської продукції за умови часткової чи повної бюджетної компенсації. 	<ul style="list-style-type: none"> • Залежність від посередницької ланки; • Слабкий розвиток ринкової інфраструктури внутрішніх продовольчих ринків; • Від'ємні фінансові результати роботи сільськогосподарських підприємств; • Зниження обсягу інвестицій, спрямованих на модернізацію виробництва; • Невідповідність якості сільськогосподарської продукції міжнародним стандартам; • Конкуренція з боку закродонних виробників сільськогосподарської продукції; • Низький рівень правової захищеності аграрних підприємств порівняно із зарубіжними країнами.

виробництва; невідповідність якості сільськогосподарської продукції міжнародним стандартам; конкуренція з боку закордонних виробників сільськогосподарської продукції; низький рівень правової захищеності аграрних підприємств порівняно із зарубіжними країнами.

Список літератури:

1. EcoLib [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ecolib.com.ua/> (Дата звернення 28.03.17).
2. Офіційний сайт Головного управління статистики у Дніпропетровській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dnprstat.gov.ua/> (Дата звернення 28.03.17).
3. Голобородько Т.В. Позитивний досвід Китаю в управлінні інвестиційними процесами в аграрному секторі економіки / Т.В. Голобородько // Бізнес-інформ. – 2013. – № 4. – С. 77–81.
4. Лейфура Микола Валентинович, Інноваційно-інвестиційний розвиток підприємництва в умовах тінізації економіки // Економіка. Фінанси. Право, 2015. – № 4. – С. 10–14.
5. Москаленко Б.А. Проблеми оцінки інвестиційного потенціалу підприємства // Інвестиції: Практика та досвід, 2014. – № 24. – С. 104–107.
6. Михайловська Н.М. Теоретичні аспекти формування та розвитку інвестиційного потенціалу підприємства // Вісник Київського інституту бізнесу та технологій, 2014. – № 2. – С. 37–38.
7. Гращенко І.С. Інвестиційний потенціал в системі розвитку підприємства // Вісник Київського інституту бізнесу та технологій, 2014. – № 2. – С. 14–15.
8. Наконечна О.С. Формування та реалізація інноваційно-інвестиційної стратегії стійкого розвитку підприємства // Економіка та держава, 2015. – № 4. – С. 48–51.

Крючко Л.С., Шимків В.П.

Днепропетровский государственный аграрно-экономический университет

ИНВЕСТИЦИОННЫЙ ПОТЕНЦИАЛ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ ДНЕПРОПЕТРОВСКОЙ ОБЛАСТИ

Аннотация

Статья посвящена исследованию сущности инвестиционного потенциала сельскохозяйственных предприятий. Проанализированы экономические показатели сельскохозяйственных предприятий Днепропетровской области. Определены сильные и слабые стороны их инвестиционного потенциала.

Ключевые слова: инвестиционный потенциал, инвестиционный процесс, сельскохозяйственная продукция, валовая продукция, финансирование, расширенное производство, фермерские хозяйства, аграрный сектор.

Kryuchko L.S., Shimkiv V.P.

Dnipropetrovsk State Agrarian and Economic University

INVESTMENT POTENTIAL OF AGRICULTURAL ENTERPRISES OF DNIPROPETROVSK REGION

Summary

The article is devoted to the study of the essence of the investment potential of agricultural enterprises. Economic indicators of agricultural enterprises of the Dnepropetrovsk region are analyzed. Strengths and weaknesses of their investment potential have been determined.

Keywords: investment potential, investment process, agricultural products, gross production, financing, expanded production, farms, agrarian sector.